

Kõigi maade töölised, ühinege!

Meil on kaotada ainult ahiellad,
võita aga — terve maailm!

Rõhutute Hääli

Tallinna Ametiühisuste Kesknõukogu Häälekandja.

Tallimise hind:
10 marka kuus
Üksik nr. 5 m.

Jlmuub igal neljapäewal.

Toimet. ja talit.
Töölise majas,
S. Karja tän 18.

Nr. 6.

23. detsembril 1920.

Nr. 6.

Kaks waenulikku maailma jõuluõhtul. — Kas jälle inimeselihaga kauplemine? — Valimised omavalitluse asutus-
tesse. — Mntaw kogu ja t'brahwas — Kelle mõit on sõjide taotus? — Kes on Wenemaalt tulnud. — „Rahu maa
peall“ — Tõe tera musta sõnnu j es. — Tõeliste elu — Tõeliste diendus. — Teadaanded ja kuulutused.

Meeletuletuseks kõigile seltsilistele, kes pühadeks maale sõidawad.

Meie Häälekandja „Rõhutute Hääle“ hea käekäigu kindlustamine on iga klassi-
teadliku proletaarlaste pühim kohus.

Sellepärast astugu kõik seltsilised enne wälja sõitu Kesknõukogusse sisse ja võtku
kaasa annetused lehtesi, et võimaldada ka maa proletaarlastele oma häälekandja toe-
tamist.

J u h a t u s.

Kaks waenulikku maailma Jõuluõhtul.

Täna on 24. Detsember, — muumikute
rahv- ja palgatöörjate nälginise lau-
päewa õhtu. Kuidas mõtawad need kaks
üheteisele waenulikku maailma rahupüha-
sid wastu? Muumikute toredatest kort-
ritest ja lõõsdest järeawad küünlad jõu-
lutuskedel, nende poolt ülewalpeetawad
papid kuulutawad kirikus neile ammu
igatsatud sõnu: „Rahu maa peall“ Oma
soojades tubades ringi waadates näewad
nad et nende naistel, kelle kehaid katab
kõhisev siid, kelle sõrmedel ja kaestel jä-
rawad kallid kimid, huustel mängib lõbus
naeratus, hästitoidetud lapsed klkawad
ümber jõulukuppu, kinkisid wastu mõttes.
Lauad nõtkuwad roogade ja kallide wil-
nade rohke sõitu. Muumikute pilusilmad
läigitwad rõõmu pärast lihamägede wahel,
ta tunneb enesel soojas toas mõnusa ole-
wat. Warnades rippuwad kallid lastud
kes ta raswast kogu wäljamõnnes warja-
wad et külma raswad ei hanguks. Dr-
jad waatawad ümber, et kas „herrat“ ko-

dus igawaks ei lähe, et kallidest hobused
tõldade ette rakkendada ja kühugile resio-
raani sõita. Nad kõik on väga õnnelikud!
Neile wastandiks on palgatöörjad, kes
hommikust õhtuni nõgistes töökodades
tõidawad, tasuta saades nälgapennisi. Üm-
ber waadates oma keldrurgast näeb ta et
leinad niiskusest märjad, tilguwad, —
kuuris ei ainustki halgu puid. Naiste ja
laste koltunult nägdest hirmitab nälg
wastu, nende kehaid katab räbalad,
kõhnad näokesed ei naerata, silmad waata-
wad murelikult südsele tühjusele. Pere-
konnatõltja heideti kurnaja kajuks silmas
pidades wabriku wärawa taha, pisaraid
warjates naeratab naine leiwakannikat,
kartulaid, joola ja weit krunsiiga lauale
pannes — ta teab et need wiimased on.
Sudne judin läib töölisel kerele läbi, tõm-
bab enesele ainukeste lõppalitu selga ja
hakkab sõmma. Ehk jälle wanaema, kelle
nägu suured murekortsud katabad, lähes
herraste majadest, kus rõõmus naer wälja
kõlab, mööda, puuõksad kottikeses, et weidi
oma pööningu kambrikest soojendada. Ta
ainuke tõttja lasti sõjawäljakohu otsusel
jellepärast maha, et ta kumpunkst olnud.

Wanake et jõua omale seda selgeks teha, mis kurja tema hää porg oli teinud, kes alati wendlusest ja wabadusest oli kõnele- nud. Wäsinult heidab ta kottikeste õlast, waatab järwate afente peale ja nutab! Wõit naine, kelle mees pühkab tundmata haudas, kes talle mälestusjeks karja lapsi jätnud. Kallis elufeltjiline, kellega ta kama aastaid kirastades oli elanud, ei wõinud seda wäljakannutada, et ta pere- kond nälgis, nad olid nälgjapalgale lisa nõudnud, kuid jelle eest wiidi ta kirmi. Ühel külmal õhjel kisti tal wilmased hil- bud seljast ja sõidutati autoga linnast wälja. Kõlasiwad pangud, jõe animese wert wärwis punajeks lume, üksikud frampfiend liigutused ja tema kallis mees waliks jäädawalt timukate naerulagtna saatel.

Miks pära? Sellepära et ta naise ja laste nälgimist ei wõinud rahulikult jüda- mega pealt waadata. Naine waatab oma sõdurate, nälginud laste otša, wiha lõb- mab ta rinnus, ta tahab neist kaswatada oma mehe mõrjukate wastutusele wõt- laid. Endi ümber waadates näeme maha- sid, kus raudsed trelid ees, neis ruumi- des asuwad inimesed, kes rõhutus klasi kasude eest wõitlewad, nende kätel ja jal- gel kõlijewad ahelad. Kuri papp kirikus ütleb: „Rahu maa peal!“, siis kiristawad nad hambaid ja hüliawad: walelad willets krasõtetud kelm, seni kui meie siin mäda- neme ei ole rahu, waid käimas on ribe wõitlus. Reed taks maailma, ühel pool küllus, toredus, priiskamine ja prassi- mine, teine pool nälg, surnukehad, piša- rad ja raudade kõlu, et lepi ilal ühe- teisega kokku.

Kuni need taks waenuliku maailma püsiwad, saab nende ümber halastamata wõitlus käima.

—

Kas jälle inimelelihaga kauplemine?

Cesti Iodanus lämnitseb nõukogude Wenemaa wastu. Et ei jõua küllalt te- legrammide kura lord ülesõhust, mis Cesti optantidele Wenemaal tehtawat, tel- rekord — eestlaste passakriisumist Wenemaal. Sinna jella juhtub siis teade wõlksatama, et Dudowa maafonnas ja Pihwa tubermangus tegawat Cesti asu- nikud ja isegi Wene talupojad „rahwaste mefemääramise õiguse“ põhjal otshajed, et nad Cesti wabariigi alla laada tahtwat. Kulehame meelbe, et Cesti lehed läinud rahhal ja Judentšid isjakäitund õitseri

peale püüdsid wästeertida ingerlaste „ene- femääramisega“. Ka Sedendorff lastis enne oma tulekut „otshajed“ teha jes „ene- femääramise“ juhtes! „Päewaleht“ aga trumypas kõi oma kaaswõitlejad üle isegi „Baba Maa“ wärsketeft sõnumiteft wärsk- tema sõnumiga, et wenehane loondawat piiri ärde hullupõõra raijawäge ja Jam- burit alla toodud 18 miljonit (misjugune hirmus suur hull!) püssipadrunit. Sa- maal ajal hakkas isberafonna tuntud suur- diplomaat Jul. Sellamaa „Baba Maa“ teidma, et Wenemaa ei tahtwat rahule- pingut läita.

Kas on see päris plime juhuwine, et see lärm tõusis siis, kui awalikult tuli, let „rahwas“ riigikogu waltmistel „taht- mist“ on awaldanud, et lord Laidoner est- meseks Cesti... „riigwanemaks“ jaaks? Kas on see päris kogemata juhuwine, et see lärm tõsteti siis, kui Genjs rahwaste- lldis konverensil Cesti washuõtmise küsimus otshutamisele oli tulemas?

Meie arwame, et see ei plime ega koge- mata juhuwine ei olnud. Kõige suure- ma suurtsiiki põmmutas lohti „Päewa- leht“, kes lord Laidonertle wäga lähedal seljab. Ta on Laidonerti endise kindral- staabi häälkandja.

Silmapiik et olnud pahasti waltitud. Wrangel löõdi punaste wägede kangelase- liku hoobliga puruks. Petturwad ja Bala- howitšid ning muu jarnane kontrremo- luitsooni piiskene kõnks kkwidbeeriti pu- naste wägede poõht peale seda kiiresti. Õitritside rahwastelidul tuli uut abindu wistna hakata, nuff plaanid hõuduma hakata, kuidas lõõrahwa nõukogude walt- tust Wenemaal kütatada. Kulgi Käane ja isearanis Ingliste kapitallistide lehed surret kõnu teewad, et „kultuuriline“ maailm nõukogude waltituse „majandus- liste abindudega“ kurtwab, aga — usku ei näi nell lõõdikatel jelle hooplemise taga mitte peitumat.

Lord ahwardas Churchill (loe: Tšer- tšill) nõukogude Wenemaad „nestsateist- kilmne riigi liiduga“. Sellega olid mides- dud Soome, Cesti, Läti, Poola, Leedu, Ukraina, Armeenia, Gruusia jne, ja Kolt- šak, Denikin jne. — kokku 14 jäärast riiki. See oli läinud aastal. Kuid nõu- kogude Wenemaa purustas walged kind- ralikid ja hakkas rahu tegema piiririikidega. See tõmbas lõhata Ingliste mereminiistri plaanid jämeda kriitika läbi. Riika ei saanud „nestsateistkilmne riigi liit“ nõu- kogude Wenemaa wastu teoks. Sellepär-

rafi, et piiririikidel nende iseseiswuse tunnistamise asjas Wene walgete kindralite poolt wähematti loota ei olnud. Koltshaf ja Denikin unistaksid „huurest jagamata“ Wenemaast. Ka ballilane Wrangel ei mõelnud seda teisiti.

Walgete kindralite juhtes on maailma Kontrerevolutsiooni staapis suur pettumus. On tundemärka, et seal niisid Wene kontrerevolutsiooni „demokraatliselt“ korda saata lawafetasse. Selles asjas tulewad arwete kahelugused jänd: „demokraatlised“ piiririigid ja „demokraatlised“ parteid (nagu Wene sotsialistid-revolutsionärid).

Cestis ongi awalikult juba ühistöö käimas ulmetatud kahe „demokraatlise“ jöu wahel punase Wenemaa wastu. Juba Jaan Tõnissoni walitus andis oma riigis pelgupaiga „Wenemaa Põhja-Lääne maakonna sotsialistide-revolutsionäride grupe komiteele“ ja s-ride juhile Wiktor Tshernomile. Selle komitee häälekandja „Narodnoje Djeło“ ilmub Tallinnas awalikult ja kutsub nõukogude walitust Wenemaal sõjariistus wastuhakkamise teel kukutama (w. nr. 98, 106, 108 j. t.). — Waja on kukutada komisjaride isewalitusi Tema langemise päew on lähedal. Tõbrahas pöbraku pliski ots nõukogude walituse wastul — Mitjugustest ja sarnastest illeskuttetest kuhiseb see läbtpölenud poliitikatarlkade — Kewenski ja Tshernomi — leht. Kut „Edassi“ Peterburis midagi sarnast kirjutas Cesti demokraatlike wabarilgi juhtes, misjuguine kisa seifaks siis küll jandana Cesti kodanlike ajakirjanduse weergudell. Et selle „demokraatlike“ wärgi kõrwal ka muu mustafakaline ja mitte vähem demokraatline bande juba Judentshi ajast Cestis tegutseb, see on Cesti töökistele ammu juba tuntud.

Kut niisid lord Laidoner rahwastellidu Konworentsiile saabeti, siis ei tähendanud see mitte nitpalku illesannet otsekohe suurriikide jaeditutega wastuwõtmise üle tingida, kut — walgekaartlike Wenemaa estafatega. Suurriikide arust on Cesti ifka weel „rahwas“, aga mitte „riik“. Harilikstes wahelordades oleks jäärase isehakkannud riigiga juti niisama ikhike olnud kut näituseks Juglike walituseel Siri wabaritigiga. Aga maailmasõda ja weel enam Wenemaa töbraha revolutsioon on wäga keerulise rahwuswahelises wahelorrab loomud ja endistest Wene teibrikligist lahtilõnnud „rahwuseid“ hinnatakse kut „laitsewali“ enamuse wastu. Kuid

see ei too siiski weel seda, et Cesti, Päti, Leedu iseseiswused ilma Wene walgeteta otjustatakse, ja wist ka seda ei too see, et need iseseiswused wastu Wene walgete tahtmisit tunnistanist letaks. Juba sellepärast ei mõinud lord Laidoner rahwastellidus wõbrusekse minnes „suure ja jagamata“ Wenemaa illeskittajatest mööda pääseda. Seda enam, et sellel walgete roudade parwel wähematti põhjust pole Laidonert kui Judentshi kaaswõitlajat madalalt hinnata.

Mis seat räägiti?

Wastust selle küsimuse peale peame meie siit wõtma. Ja — kordame — see ei olnud kogemata, et siin, samal ajal, „Päewalehest“ wälja puhkes häda kisa, et Wenemaa tahtwat „meile“ kallale tungida. „Meie“ aga olewat „enekealtjeks“ alatt walmis. Kas ei tähenda see seda, et need „meie“, kes niisid maailmida näol ja lordiga eesotsas walitsema hakkawad, walmis on uut sõda nõukogude wabarilgi wastu kaasa tegema. Tulnulle selle eest tulewases Wenemaa „demokraatlikes“ tsaaririigis natuke wõib Teiba lubatakse? Peame meeide tuletama, mis selle lärmi eel käis. Selle eel käis Wene walgete poolt Läänes wäljalastud teade, et Cesti ja Päti on walmis nendega sõjakäiku Wenemaa „päästmiseks“ kaasa tegema. See teade oli proowi number!

Kut Pusta Genfis „Indel“ oll, et „Lewane demokraatline“ Wenemaa „meid“ ära ei jöö juba selle tänuhõnuuse pärast, mis tal „meie“ wastu olema peab, sest et „meie“ nõukogude wabarilgi wastu jödisime, siis paljastab see Pusta „diplomaatiline“ awalbus tälest, et Genfis ja ka illekiidse küsimus selle kumber keerleb, mis hinna eest Wene walged walmis oleks „meid“ tunnistama. Ja „Päewaleht“ annab juba oma hinna teada: „laitsejõdda Wene kommunistlike imperialistide“ wastu.

Uue „laitsejõja“ üle tingitakse. Waat, kus selle põhjus, mis töberatonna häälekandja alles mõne päewa eest weel laulus, et „teada pole“, kut kiiresti sõjawäe lõpulist demobiliseerimine wõib liandida ja — mis sõjaseadus ifka alles „järgluggilise“ arakoolamise järgus on! „Demokraatia“ huwid umbes kut nõuaks sõjaseaduse täielikku arakoolamist; suur punbuliik riigi talude-kulude eelarwes umbes kut nõuaks seiswa sõjawäe lahendamist; aga — „riiklises hwiid“ nõnana?

et see kõik tigusammul sünniks, sest — mine tea, mis kaubate iseseiswuse juhtes veel soodakiel!

Sellepärast peab Eesti tööliste klass aiat walwel olema, et meid uuesti et tehtaks tööriistaks Wene tsaristlike kindralite käes nõukogude Wenemaa wastul. Wastukaaluks kodanlike ajakirjanduse promofatsiooniksile lärmise tuleb Eesti profokariaadil seada oma wankumata ja kindel meel ja omad nõudmised: 1) walitus pangu kiini kõik niikasti Wene kui Eesti lehed, kui need nõukogude Wenemaad häwitama kutsuwad ehk promofatsiooniksile lärmise teemad, mille siht on meid Wene walgetele suurüksikihaks müüa; 2) igasugune sõjerdamine „juure ja jagamata“ Wenemaa üleschitajatega tuleb kindlasti lõpetada ja Wene kontrrewolutsioonil agendid Eestiist wälja jätta. Nende nõudmistele täitmise ei tohtis „meie“ walitjusele raskust teha, sest tal ei ole wähe praktilist lehte linnipane misse ja tööliste maalt wäljajaatamise juhtes.

... c.

Walimised omawalitjuse-alutustesse.

Jaauuaris ja weebruaris on walimised linnawolikogudeks ja maakonnawolikogudeks. Tallinna Ümetsitshifuste Resnõukogu on otsustanud Tallinna linnawolikogu walimistel oma nimekirjaga esineda. Wiististi lähewad ka mõnes teises linnas ehk maakonnas tööliste rühmad, kes III. Internationaali platwormil asuwad, oma nimekirjageda walimistele. Tuleb küsida, mida ottiwad punased töölistes omawalitjuse-asutustest?

Peatame eeskätt nende parteide praktilika juures, kes ennast sotsialistliket parteideks nimetawad ja wilmased kaks aastat omawalitjuse-asutustest oja wõtnud on. Sotsialdemokraadid puudutajid sügisel oma partei kongressil ka omawalitjusest osawõtmise küsimust, kui neil mõtetewahetus oli walitjusest osawõtmise üle. Esmine wäide, mis sotsiaale kongressil wastuwaatlemist ei leidnud, oli see: „riik ja omawalitjused on kaks isekasja“. Seda mõtet arendasid niisugused suurfohsid nagu Aft, Palwadre, Dinas j. t. — Teine wäide oli, et omawalitjusest peab partei „tööd tegema“ ka siis, kui partei walitjusest hargust oja et wõta. Põhjendati seda tarkust umbes nii: Atik teeb seadust, omawalitjuse täidab seadust (Palwadre). Wida ütlesime walitjatele, kui meie ka

omawalitjusest tööst oja et wõtaks (Wirma). Omawalitjusest wõime mele lubada ja ka teha (Martna).

Iseseiswate sotsialistide „teooria“ omawalitjuse juhtes on meile tundmata. Aga nende praktika on meile küllalt tunnud: nad wõtsid „tööst“ oja igalpool ja ka seal, kus nad wõhemuses olid ja kus neil isegi ühes sotsidega enamust ei olnud. Peame oletama, et nende õpetus omawalitjuse ja riigi wahekorraft seepärast ka teisem ei olnud (ja ei ole?), kui sotsideltgi. Sest — fordame — nad tegid sedasama, mis sotsidelt.

Meie waade on teine ja ka meie praktika peab teine olema. Meie põhiia. je on see: omawalitjuse-asutused ja parlament (s. o. — linnawolikogud, maakonnawolikogud, wallanõukogud ja riigikogu) on mõlemad kodanluse klassiwõimude kandjad asutused. Selle põhilause põhjendamiseks ja pilbitamiseks lubatagu meid lähikest pilku heita lähemasse minewikku.

1918 a. nowembris et olnud asubisel walitjusest wihigt muud walitsemiseapparaat kui omawalitjuse asutused. Need olid ainu- ja ka täideaatmaks wõimiks kohtadek. Kas nad hästi wõid pahassti aj. walitjuse kaskusid täitsid; kas nad lotud wõid „litig puunafed“ olid; kas Wätsi komisariide nimetamise poliitika õige ja otstarbekohane oli wõid mitte — kõike seda ei hakka meie arutama, sest see kodanluse piiske kodume küli. Mobilisatsioonid ja rekwiisatsioonid olid siis tähtsam ja otsustawa tähtsusega walitsemise haru ja just seda toimetasid omawalitjuse asutused. See oli kodanluse wõimude teostamine. Ja just selle wõimude teostamine on omawalitjuse tegewusalaks ka tänapäew, kuiwõrd selle wõimude teostamine walitjuse eriagentide kätte ei ole antud. Garbuse asi, walitjuseasjandus, maaseaduse teostamine, puuskari wastu wõitlemine jne. — see ja farnafed asjad on kõik omawalitjuse käes. Tõsi, et see seaduseandmine ei ole. Kuid tööaotus üllikute kodanluse wõimurapparaatide wahel ei loo mistit „põhimõtelist“ wahet nende apparaatide wahese ja ei muuda nende „iseloomu“ ka mitte. Nad on klassiwõimude apparaadid.

Kuid — jatkame minewikku waatlemist ja küsime, ariks saatsid enamased 1917./18. aastal linnawolikogud lalalt, niisama ka maakonna- ja wallanõukogud? Miks pandi nende asemete töörahwa nõukogud? Selle küsimuse peate wastame küsimisega, miks andsid Eesti

Kodanluse esitajad — Wilms, Birk, Päts Tallinna linnawolikogus teada, et nemad oktoobri-revolutsiooni ei tunnista, „wägivalda“ vastu protesteerivad jne. jne. (Ei in tuleb meelde, et siis Jüri Wilms posti-telegrafi teenijate streiki organiseeris, tänawu aga Wilmsi järele tulejad posti-telegrafi streigi vastu sõjawäeasutuste, soomusrongid ja maalt wälisajanduse tarwituselise wõimsuse). Miks toimetasid maafonna-ndukogud igalpool niisama? Miks talistasid wäliswolikogud mõistate ülemõnime? Kas ei organiseerinud siis kodanlus omawalituste asutuste kaudu igalpool awalikku wastupanekut ja wastuhakkamist ndukogude wõimule? Peterburi linnawolikogu kutsus junkrite wastuhakkamise wälja. Miks seati Gesti igalpool nimesi omawalituse asutused jalgale, kui Sakja wäed sisse marsisid? Miks likwideeris Seckendorf omaford need asutused otsekohe, kui ta Doonpeal laua taha istuma sai?

Kus mujal, aga Gesti ei tohiks ükski hing jultustada, et omawalituse asutus „põhimõtteliselt“, oluliselt jne. midagi muud on kui parlament. Kui meie õieti mäletame, siis oli see „Gesti kubermangu ajutine maandukogu“, kes enamat kõrgemaks wõimaks kuulutas, oma kubermangu riigiks kuulutas ja selle nimel Pätsi walitus meid linaga toits.

Kui nähid mehed, wagu lotfid, kes kubermangu omawalituse asutuses niisugusid hiiglapõõrdeid kaasa on teinud, — tulewad ätte, et omawalituse asutuse ja riigikogu wahel „põhimõtteliselt“ wähe on, siis tähendab see selle tõcasja warjamist ja salgamist, et omawalituse asutus ka üks kodanluse wõimuhandja on. Selle salgamise otstarb on — omal „ühisõõd“ kodanlusega neis asutustes õigeks mõista.

Milles seisab siis õige see „tõõ“ neis omawalituse asutustes?

Schwadele rahwahulkadele on tema igapäewane leib kõige suurema tähtsusega asi. Mis wõimupiirid on omawalitusele toitu ja ase jaoks? Kas on omawalitused need, kes leiwahinna ära määravad? Walitus määrab selle, aga ei anna omawalitustele abinõusid kätte, et wilsa sunainnormi järele hallparunitelt sissewõtta. Sellawastu aga antakse näit. Tallinna linnawolikogule alati õigus hallparunitelt ehk wäljamaalt ehk tootlusministeeriumilt wilsa kallima hinnaga sisse osta. Kuid hallparun ei anna ka kallima hinnaga mitte ja siis ostetakse wäljamaalt veel kallimalt ning wõtte-

takse aina ishetilewa hindu ja maksetakse riigikassast veel kümmed miljonid wäheraha, et ishetilewa hupatõus liig järsk ei oleks. See on pearaha, mis maks'a tuleb, et hallparun saaks oma wilsa aadas hoida. Seaduse piires ja kodanluse walituse all seda wilsa ükski omawalituse asutus hallparunitelt kätte ei saa. Kuid inime ei ela mitte ütsipäiniks leiwast, waid ta tahab ka muud toitu ja ihukatet, kuid kes kuhles ei ole juba enam misiki wähet omawalituse ja erakaupmehe wahel. Maafonna-ndukogu peab walitusest laenu paluma; et seda ehk leiab kaup sisse osta ja elandubete wäljajagada. Nii ripub omawalitus täiesti riigiwalitusest ja selle poliitikat ära.

Teine tähtsam tõõharu — rahwaharidus oleneb veel suuremal määral walitusest korrajt. On olemas ishetilewa loobisunduse seadus. Kas peab tõõliste esitaja peepdiktatu trahwina minema, kui ta oma lapse on karja saatnud ja mitte kooli — wälja pärajt. Wõi paneb tõõline, kui ta linnalaks saab, tõõliste lastele nii kui ndiakapi wõel kinnusid jalg, riided selga? Omawalituse asutused etawad laenudest, mis riigiwalituse annab. Sellega on kõik belbid. Sellega on aga ka belbid, mis tõõ see on, mille a lotfid hoopewad.

Meid näitust wõiks lõpmata jalkata, aga jalkab weqtti, et põhjendada, miks me omawalituste asutustes pe minnes klassi wõiduluse olusele jääme, aga mitte ei peta tõõlisi lubadustega „tõõd“ keha!

On nimelt põhjatu suur wähe Kerenski ja praeguse walituse wahel. Kui enamused 1917 a. suwel ühes lotside ja lotstistide - revolutsioonääridega linnawalituse moodustasid, siis oli Kerenski walitusele ainult warjakujuline wõim ja kodanluse diktatuuriks ei wõanud see wõrjuda mitte. See oli ülemtneku ajajärk, kus tõõrahwas wahetpidamata wõimru juure tungis, ilma et Kerenski walitusele oleks lõndu wõmand wastu panna. Kerenski walitus seisis funni oktoobrini ainult selle tõõtu, et tõõrahwal — tõõliste ja soldatide ndukogude enamusel — lunnas selle ajari weel tahtmist et olnud wõim wõtta. Praegu aga e'ame meie lootuks teistjagustes wahetõõpades. Tõõlisteklass ägab täiesti wäljalukumennud kodanluse diktaturit all. Kõik sõjariistid lõnd on walituse käsutada. Tõõrahwa tahtmisest wõim wõtta üksi oleks wähe, waid tuleks sõjaristisus. wõitluses ennem walituse wõim murda. Selles seisabki wähe Kerenski aja ja praeguse aja wahel. Kõik peab ka tahtis teine olema.

Igalpool, kus meie nimetaja järel wõttud linna- ja maakonninikud wähe märke on, ei wõia nad mitte linna- ega maakonnawalitsusest osa. Nad jääwad oppositsiooni, armuustawad ja paljastawad kodanliit enamust ja teewad ettepanekuid, mis linna ja maakonna kehweima rahwa tulu-tele wastaawad. Jseenesest mõista, et meie wolinikud iga niijuguse ettepaneku wasta hääletama peawad, mis töörahma tulu- dega kokkufõlas ei ole.

Seal, kus meie wolinikkudel ühes iseseiswate sotsialistidega enamus juhtuks olema, tuleb igakord eriti otsustada, kas ühes nendega linna- ega maakonnawalitsust moodustada wõi mitte. Ette seda otsustada ei wõi juba sellepärast, et iseseiswatel igas paigas isewärw näid olewat. Teistest oludest juba hoopis rääkimata, nagu ülesõidne poliitiline seisuford.

Sotsidega (Eesti sotsialdemokraatlike parteiga) ja kodanluga ei tee meie mitte mingil tingimisel blokki. Nende tööliste klasswõerlaste wastu tuleb ka omawalitsustes kõige leppimatumat wõitlust pidada.

Linna- ja maakondade omawalitsustes ei wõisama kut me riigilogusjegi tungijame,

Alutaw kogu ja töörahas.

Juba mõni kuu enne oma ametlikku lõppu oli alutaw kogu eluta. Jaan Ebnisfonti walitsuse ajal oli tema olemas-olul veel see mõte, et pehmendada rahwaerakonna ainuwalitsuse üleajalõõmissi. Kuid juba siis ja ka hiljem ei olnud alutaw kogu see „majesteet, kes walitseb“, waid majesteet, kellel tema kõrgemast wõimust tegelikult münd üle ei ole jäänud kut digus — arm anda nendele omalamatele, kes seda truusalmsijelt palu- wad ja kellel kaitseinglite eeskojmine ei puudu.

Walitsusest — armuandjats langes al. kogu. Nii wõiksime ütelda, hinnates seda lõppenud kogu. Aga — kas on alutaw kogu ülesõidse kunagi walitsenud?

Walitses ja ei walitsenud ka...

Ta walitses Eesti töörahma üle.

Aga tema enda üle walitsesid mitme- tugused telgitagused wõimud.

See oleneb klassijõudude wahelorda- best Eesti ja rahwuswahelistest wahelorda- darest. Jseärantsi wiimastest oleneb, et n. n. jõudude wahelord al. kogus ei wastaanud jõudude wahelordate wäljaspool alutawat kogu, — juba algusest peale.

Kõige suuremate pettekujutuste ajalõõ — nii peab nimetama alutawa kogu wali- miste nõadalaib ja selle kogu istumiste- järku kuni maaseaduse wasta wõtmisest ja Strandmanni walitsuse langemisest.

Ülesõidne walitsusdigus, alutaw kogu, demokraatiline walitsuseisford paistis siis kõige laematele rahwahulkadele uniwer- saalse rohuse delina kõikide hädade wastu. Oli waja ainult sotside number 2 wõi töberakonna nummer 3 walitsuskasti las- ta ja kogu pidid lõpp olema hirmuwalit- suse, parunite wõimul, siis ka sõjal ja ijegi elufalkiduse!

Kõned, mis siis alutawas kogus pahe- malt poolt kostsid, olid wihtmawalinguteks nendele pettelootuste seentele. Kaks kol- mandikku alutawat kogu naeris ja mõnitas, kut maalit ette pant, et põ- hiseadus kindlustaks eraomanduse puutu- matuse ja kapitalistlike ettemõtete waba- duse. K. Nst siis muust ei kõnelenudki, kut revolutsioonist ja revolutsiooni õi- gusest. Ja nendega wõistles Hans Krus, kut ta ette pant põhiseadusesse wõtta pa- ragrahw, mis „inimesewäärilise ülespida- misõiguse“ igale kodanikule „kindlus- taks“. See oli margariinilise sotsialismi meenõadal, kes wälkewadline rumalus wõibusloosur ajal sotsial-ijamaalise kelmus- tega.

Eest teod ei wastaanud ei kõnedele ega lurbadustele, ja ka seadustele mitte. Et tahetud põhiseaduses eraomanduse puutumatusi kindlustada, aga — tõditi eraomanduse puutumatus eest eraoman- duse waenlaste kommunistide wastu. Et tahetud wastu wõtta maallidu ettepane- kut eraalgatuse wabaduse asjas, aga — sõda peeti kapitalismist unestki jalalsead- mise, s. o. kellelama eraalgatuse eest, kus tugewam nõrgemat murrab ja rikkus keh- wuse kulus elab. Aga S. Krusit ettepanek oli nelle sotsialkapitalistidele wasta wõ- tam, sest nende „seale“ oli „adulat“ waja, et „meie sõduritel oleks, mille eest wõ- delda“! Nii wõistles sotside ja töbera- kondlaste kelmus sotsialistide-revolutsio- näärilide rumalusega ja nii wõistles terwe pahem tilm maallidar ülemäärase oisefohe- suse ja sirgejoonelise poliitika wastu. Kuid — kes tegi samal ajal weel rohkem tõnu sirgejoonelisest poliitikast kut Karl Nst!

Araandlikud teod

pelkufid pahema tilmu toredate sõnade tagal Maallidu poliitika sõja ja rahw- küsimuses oli täies kokkufõlas kodanluse

Klassituledega ja pentfil oleks ütelda, et maallit oleks töölisklassi ära annud! Waenlast et saa ära anda. See oli õieti mõistetud kodanluse klassitulu, kui maallit Balahowitshis oma loomuliku liiklasi nägi ja walmis oli kas wõt Moskwaant jõdama. Aga äraandmisel tuleb nimelt asutawa fogu pahemat tliha sküüdistada, sest tema sõnad olid ksendawas wastolus tema tegudega. Mis oli Balahowitshil ja Judentshil ühist töörahwaga ja sofiatlikmiga? Dmeti sõbis af. fogu „sotsialistiline“ enamuse terwe suwe ühes Balahowitshil ja Judentshiga ja — walgete kindralite pärast. Kollshaki pärast peeti sõnad! See sai dokumentaalselt kindlaks läanaw suwel, kui Joana Tõniksoni waltimist äge kriis wapustas ja töberafonna lehed rahwaerakonna omadega farmis olid. Etis kirjutatud, et rahu oleks mõinud juba suwel teha, aga ktriligid olnud wabtu. Minewal aastal aga kirjutasid Cesti kodanlised lehed, „Sotsialdemokraadi“ ja „Waba Maaga“ eeskõlas, ainult Cesti rahwa tahtmisest, aga mitte ktrilide tahtmisest!

Kokkufõlas niisuguse wajakusega rahwa tahtmist teha Londoni mõõdu järele — seijawad ka kõik „wäikejed wead“ mine-maaastajate demokraatia küsjes, nagu 22 sõduri hukkamine Tartu tagawarapotaljonis, 26 tapmine Jõhorskis, palgastrelfide allasurumine, streikijate mobiliseerimine, wangiwõtmised, jurmaotfused, efmese mai wägitwald jne. Need wälkused wead ja sõjaaegsed häbaabinud ei olnud aga muud kui kodanluse diktaatorri ja walge terrori awaldused, mis seksjamaaks oli jäänud, kuigi maallidu asemele „sõige suurema parteina“ jõiõid tulid.

Liit walgete kindralitega ja terror töberahwa wastu wõtsid igasuguse pinna netlt poolikutelt ja wähestelt reformidelt (uwendustelt), mis asutawa fogu seaduslena kinnitas. Etin — Judentsh ja Jõhorsk, seal — maaseadus ja töberahwa tubud! See oli ksendaw wastolu, kui se-da nit tösselt wõtta oli, nagu seda töberahwa hulgas ksearanis maal wõtsid. Neile oli sisse puhutud, et ühes walgete kindralitega jõdama peab, et maad saada. Kuid hirmuwallitus wõttis just af. fogu pahemast kiltwast ja ühes sellega ka uwendustelt pinna jalge alt ära, sest poliitiline terror rõhus töberahwa hulli tlla enam alla. Ja nit see kuigi, et kodanluse parem tliw juba minewal kigilisel töberafonna ja sofiide parteid hirmutas,

et need küll meheks on seadust tegema, aga tlna suurkohanlusega waltiseda ja oma seadust ellu wiia et saa.

Kodanluse klassiteadmus kaswas kiiresti.

Kiigtfogu waltimiste tagajärgede puhul on palju kirjutatud reaktiivoni tugawenemiseft. Tagurlus on endale kahtlemata tugewamad jalad alla saanud, aga just see on tõenduselts, et alles nüüd tälesti wälja kujunenud on Cesti kodanluse klassiteadmus. See aga on tundemärgiks, et meie kindlasti oijustawale kokkupõrkele klasside wahel läheneme.

Kindralitaabi ohwitserid awasid „Päewalehes“ riigifogu waltimiste hooaja pilkade walduskirjadega „Waba Maa“ wabtu, et ära näidata, et mitte rahwas, mitte „põllumehed“, j. o. hallparunid, waid — ohwitserid n. n. wabadusjõjale tõuke ja Cesti kodanlusele selles sõjas wõidu andsid. Dokumentide najal näitafid need her-rad ära, kui loiuft kodanluse hulgas mobilisafioni kasku täitfid ja jõdifik. Tänapäew on pilt kahtlemata hoopis teine. Jgamees mäetab, misjuguise hooga maallitu asutawa fogu waltimistel tõrwati. Maallidur ninamehi siüüdistati sakslase kurtsumises ja okkupatsiooniwõimudega kokkumängimises, Pässi wallitus aga — „üselkiges“ terroris. Ja maallit kuttus asutawa fogu waltimistel haledasti läbi. Kuid riigifogu waltimistel oli Lõdõner jamaas nimekirjas Hünerfoni ja Pässiga ja maallit sai häält wiis forda rohkem kui nullu. See tähendab, et Cesti kodanluse hulgas enam ei pelga maallidu okkupatsiooniwoogseid patuõid ja Pässi terrori farmuseid, waid selles — ja õieti — **Kodanlist woorust näewad!**

Cesti kodanlus on asutawa fogu koolist läbi käies rohkem juurde õppinud kui töberahwas. „Walige kodanliselt!“ — kuttus Cesti misjonääride „erapooletu“ „Päewaleht“ riigifogu waltimistel oma lugetajad üles. Maallit ja rahwaerakond jõtmasid töberafonda waltimistel panafeteks. Aga töberafond päästis ennast sellega, et ta aeglasti frontit muutis ja awalikult püha kapitalistilise eraomanduse ning pliramatata marobõõrtimise leeri üle läks.

Witimesjuguised ksendused erakaubandusele, junniwõtmised ja maaseadus ärtatifik kodanlust. Kuidi neis junniwõtmistes ja ksendustes mitte nit natufestit sotsialismi et olnud, sest Wäanes ksendatit sõia ajal ja sõjajalade pärast kaptall wabadust wõrdlemata rohkem, aga kodan-

kuje mõttlus nende ktsenduste vastu Eesti kuulutati siiski mõttuseks „sootsialistlike katsete“ vastu. Ja sedawiisi tüüriti kärplimata kodanlike lorra poole ja liikati tagasi kõik poolikud abinõud. Kui Eesti proletariaat jamal ajal jamal määrat oleks äratundmisele jõudnud, et poolik poliitika ka temale midagi ei anna, kodanlike poliitika omal puhtal kujul aga temale hoopis vastuõtmata on, — siis oleks meil võjastaw kokkupõrge klasside wahel juba päewaforral.

Asutawa kogu süüdist selgroog murdus juba läinud aasta novembris. Kui see asutus oleks tahtnud „ilusalt surra“, siis oleks ta pidanud kohe peale maaseaduse vastuõtmist latali minema. Aga — sootsialdemokraatlik-tõberakoniline enamuse andis maaseaduse teostamise Jaan Tõnissoni tähtel Riis pandi kärneriks. November oli tähtelikult murranguks asutawale kogule kui kõrgema mõimu kandjale, sest Tõnissoni walitus wiis asutawas kogus põhiseaduse lisaparagrahwi läbi, mis walitusele andis seaduseandmise õiguse. Kuna jamal ajal ja sellest ajast peale walituse koosseis enam wõangi ja kunagi ei wõastanud asutawa kogu koosseisule, waid hulga parempoolsem oli, siis ei wõit novembrist peale as. koguist enam juttu olla kui ainuast kõrgema mõimu kandjast Eestiis. Al. kogu wältekodanlike pahempoolne enamuse wandus suurkodanlikele wähemusele alla ja sai awalikult selle teenriks. „Rahwa tahtmine“, mille kandjaks asutaw kogu kehtis olewat, puges novembris kesta seest wälja kodanlike parema liikwa tahtmisena ja jäi selleks kuni asutawa kogu lõpuni. Seft — Eesti kodanlus oli läestit klassitaadlikuks firannud. Põhiseaduseste wõeti ilma puiklemata seefama eraomanduse puutumatusse paragrahw, mis aiutise põhiseaduse tegemisel nii suure tõmuga tagasi liikati. Asutaw kogu kummardas awalikult kuldwasikale, keda ta algusest peale wiigilehe taga ja telgitagustes teeninud oli.

Soitside oja selles allaandmises oli armetu. See partei, kes ennaft pilkaks „tõlliste“ parteiks nimetab, ei teinud midagi, et wältekodanlust, s. o. tõberakonda, enda järel wedada ja tõllisteklassi kõikide kurnatud ja rõhutat lihtide eestwedajaks kodanlike vastu tõsta. Sootsialdemokraatia loobus sellest teadlikult. Agusest peale ja ilma mõttuseeta soowitassid soitsid tõbrahwale, et see kuldwasikale alla wan-

nuks. Tõbrahwa revolutsioon kuulutati enneaegseks ja kapitalismi wõesti jalale seadmine — päewalikesandeks. Kui siis Eesti tõllisteklass tahtnust et awaldamud ilma mõttuseeta alla anda, läkitassid soitsid Mannerheimilt abi tooma. Peale seda ei wõinud nad ka asutawas kogus enam kodanlike washu illes tõusta. Nende ajutine hiitigus wlenes ainult sellest, et kodanlike waja oli sõjawäge sõnastamisest hoida. Siis lastis kodanlus nad walituseste „kõige suurema parteina“. Kui aga mooramees oma tõb oli teinud, wõtsiti ta natuke haawal uksest wälja. Teener ei wõinud tõusta oma isanda eestwedajaks!

Asutawa kogu äikikus seaduse ja õtsused kujukessid neis klassis wahelkõrda arenemise piirides. Need seadused ja õtsused on kõik niisama kahetseks kui nende tegijad — soitside partei ja tõberakondlik. Paberik üts, tegelikus elus — teine. Wõaseadus ei annud sehwadele midagi, seft et mõim mammoua käes on. Põllutõlliste tõbaja ja palganõrude määrused on tõllisteklassile näitlikuks õpetuseks, et seaduse täht mõisnikust ja hallparunist nõrgem on ja et waja on teiseft õtsast peale hakata — mõisnikud ja hallparunid ajaloo kolikaambri heita. Asutawas kogus mahamaetud arupärinused tegid sellest koguist igasuguse wägimalla jaoks, mis tõbrahwa kallal tarwitati, kindla linna ja warjupaiga.

Jõborst on asutawa kogu jäädawaks mälestusjambaks.

Et aitanud Hellati kaasminkstri hiisteeriline ütsa „Sootsialdemokraatilis“! Asutaw kogu ei teinud Jõborsti mõrtsukatid mitte awalikult, waid jäi nende lihtiks kuni oma lõpuni. Ja teistiti ei oodanudki meie seda asutawalt koguist. Seft kõik parteid, soitsideft maalidurni, on süüdi kõiges wägimallas, mis tõbrahwale wiaaks saanud, ja — ka Jõborsti salamõrtsukaloois. Alles siis letawad süüdlased oma ärateenitud karistuse, kui mõim mitte enam kodanlike ja tema sabarakkude käes ei ole.

Käinud on üts kodanlike wäewõimurwalituse kandja, tulemas on teine. Tõbrahwal on kusejat niisama wähe põhjust terwitada, kui minejat kahjatjeda!

Kelle wõit on soitside kaatus?

Nus „Sootsialdemokraadi“ peatoimetaja et saa nähtawasti oma asjaga weel ise hästi hakkama, ja temale fargob siis aegajalt eel-

mine peatoimetaja appi, kes sõbruskäsimises ja tuleneelamises väljapoal mõistust seisab Eesti kodanlike ajakirjanike kandes. Kari Asti õrn tähtsimeid hing ei seibi, et pahemalt poolt juttu tehahe tema partei haledast läbielamistest valimistest, mis selle poliitika otsekohele tagajärg on, mida seejama Ast 1919—1920. a. oma lüheda keele ja paenditava sulgega kirjutas. Ta kirjutas aga seejures „Rõhutamise Hääl“ kirjutasest peklasaanud hoera uuel mõõda ja kirjutas oma hammasi iseseiswate „Tõlliste Wõitluse“ kallal. Kuid seejures puudutab ta ka meid ja seob mõned mõttid põhilauseid üles, mis meid sunnib. Asti elawa poliitilise furnusehaga tegemist tegema.

Asti tähtsaim põhilause on see: „Sotsialdemokraatide kaotus ei olnud mitte iseseiswate ja kommunistide mõit, waid parema tiima mõit.“ Selle wäite põhjendamiseks toob Ast järgmised arutused: 1) Iseseiswate kommunistid ja sotsialdemokraadid kokku kaotanud 6 protsenti, maas- ja taawa- liti aga paisunud mitmekordseks. 2) Iseseiswate ja kommunistid saanud häält seal, „kus inimestel Wenemaa eludest otsekohest ülewadest ei ole, nagu Tallinnas, kus aga kommunistlikku hingedumistust lähemalt tundakse, nagu Narwas, seal andsid paljud tõllised oma häälid kristlikudele ja tööerakondlastele.“ 3) Sotsidele jäänud „truuks ainult need tõllised, kes klassiteadlikud on.“ 4) See puhul kinnitab Ast, et walijad ülesõidde alles „õige madala poliitilise tasuwatuega“ olla (w. „Sotj.“ nr. 256).

Ast toimetab natuke nii, nagu wõ. laardi- mængus järmedega talitakse. Et warjaja oma kaotust, selleks arwab ta, jotsid, iseseiswate ja meie saadikud riigikogus ühtekokku ja järeldab: „Kaotus 6 protsenti.“ Ast aga oleks pidanud oma arwepidamisi meid hoopis rahule jätma ja ta iseseiswate — iseseiswaks jätma. Sest ta on oma partei ja meie wahel kindla joone tõmbanud. Soome abiwägede toomisega, sõjajaduse ja sõjawäljakohutute maksima panemisega, Inglise okupatsioonil palumisega, Peterburi sõjakäitudega, Lätimaa rahustamisega, streikide allesurumisega ja lõpuks ka Jäborskiiga, sellejama Jäborskiiga, mille meelde- tuletamise pärast Ast kui õige klassiteadwuse Mooses ja prohwet meid küllalt mõnitada ei lõna. Sotsid ärgu oma kaobust seepärast meie juurde wõidetu häältega, latma kulgu! Satt jään faktiks, et jotsid ligi 50% kaotanud, meie aga — Resnõdufogu ja iseseiswate — ligi kolm korda rohkem häält kogusime

(25.000 ja 50.000), kui Krunsi mehed ajutawa kogu walimistest said (26.000).

Wale on see, kui Ast kinnitab, et „kolmanda Internatsionaali meestel weji ahju bippim.“ seal, kus „enamlaste pikemat aega talitada mõttid, nagu Tartu, Wõru ja Wirumaa.“ — Kus said jotsid õige suurema protsendi häälte, Saaremaa l. Saaremaal said jotsid üle 27% kõigest häältest; toome siin tabeli, kui palju häält jotside osaks langes igast kuuandest:

1) Saaremaa	272	häält
2) Tartumaa	283	„
3) Wõru-Walga-Petseri	228	„
4) Wiljandimaa	192	„
5) Järvamaa	168	„
6) Wirumaa	160	„
7) Pärnumaa	148	„
8) Läänemaa	130	„
9) Harjumaa	81	„
10) Tallinna linnas	59	„

Ennem kui neist arwudest järeldust tegema hakkata, toome weel teise tabeli, kus esimeses weergus on arwud, mis näitawad, kui mitu häält igast kuuandest iseseiswate said ja teises weergus, kui palju ühes Resnõdufogu nimelirjale antud häältega kolmanda Internatsionaali poolehoidjad kõik kokku said; ka siin on maafonnad protsendi alanemise järjekorras pla- neeritud:

1) Tallinna linn	50	357
2) Pärnumaa	211	262
3) Wiljandimaa	177	214
4) Harjumaa	62	178
5) Tartumaa	140	162
6) Läänemaa	107	—
7) Wirumaa	106	—
8) Järvamaa	88	106
9) Saaremaa	58	—
10) Wõru-Walga-Petseri	46	—

Need tabelid lükkawad jutu sündust enamlaste wägede liikumise ja riigikogu walimiste tagajärgede wahel (kolmanda Internatsionaali poolehoidu suhtes) ümber. Sest: 1) Iseseiswate said Saaremaal, mis enamlasti wägesid silmagugi ei ole näinud, ainult 58 häält, jotsid 272 iga tuhande kohta. 2) Kolmanda Internatsionaali poolehoidjad said (protsentides) Läänemaal, Wirumaa ja Järvamaal ühepalju häält teatavasti aga ei näinud Läänemaa „enamlaste talitamist“ mitte juugi, Järvamaal nägi enamlasti ainult idapoolne oja, Wirumaa nägi neid igas oma nurgas. Aga poolehoid kommuunistidele on kõiges kolmes maakonnas ühesugune, kuidas tahab Ast seda „enamlaste talitamise“ seletada? 3) Tar-

tumaal said 3. Internatsionaali poolhoidjad (proffentides) 162 häält, Väinemaal ja Saaremaal aga ainult 106 ja 58. Kuidas tahab h-ra Aht seda „enamlaste talitamisega“ seletada? 4) Juba üleüldine pill teije tabeli peale näitab, et häälte proffent mis kolmanda Internatsionaali poolhoidjad saanud ja järjekord, milles see proffent valimisringfondade järele alaneb, mitte mingisuguse s idemes ei ole sellega, kas käisid seal maakonnas või linnas enamlaste „talitamas“ või mitte. Herr Aht on wastupidist linnitades talitanud kui ilustirjandusline tergaik, kes ei viitsi armude seelt tundma õppida, vaid oma pilli keelega wehklina tõttab, kui ta oma mannetust järehtuljast „Sotfi“ peatoimetaja kohal palve saab: tule, wemmas, ja alta, sest 3. Internatsionaali mehed teewad mulle kiga! Kui sotfid alles sijemini-striks olid, siis ei walelnud nad meiega mitte, waid pandi meile lehed kinni. Nüüd aga tuleb Ahtil hgiistada. . . . See on ka üks — wallimiste tagajärjedest. . . .

Tallinn ja Narwa, Tallinnas ei olewat „inimestel“ „oljekohest ülewaadet“ Wenemaal oludest, Narwas aga olla see ülewaade. Selle pärast hääletanud „inimesed“ Tallinnas kommunistidele, Narwas aga targu (eks Aht?) taewatõduse ja tõberakonnale! Sotfid ei ole (ühes kodanusega) wähe hoitunud, et Tallinna „inimestel“ see ülewaade oleks. Kui palju on sijeminiisteerium üksi neid äraelfinud poegi — wäljasaadetuid — juba oma isa koju tagasi toonud! Kõik need mitmentimelised heinad aga ei ole kodanusele jeda kasu tuma suutnud, mis neilt loodeti. Mihkel Martna ütles tänuwusef sotfide partel septembri-kongressil: Wie peame praegust Wenemaal halba seisukorda ära kasutama. Wenemaal tuleb alataja isikuid, kes meile suureks abiks on, paremini kui ajalehed. — Needfinnatfed „Ahtud“ kõnelesid wabalt Tallinnas iga wulitja nurgal, iga wabriku wärawas. Aga see ei annud Tallinna „inimestele“ jeda poliitilist kaswatusi, mis Aht lootis. Ja ta ei pea neid enam tõõlise nime wäärtlisekski. — „Wabalt Maast“ on Aht kõmutu wälja lugenud, umbes kui oleks tõõlised Narwas tõberakonnale hääletanud. Tõberakond kaotas tänamu Narwas 219 häält. Taewatõdus wõitis 748 häält (w. „Maja“ nr. 250, tabel). Mulla said sotfid Narwas 4848 häält, ijesiiswad — 88. Tänamu said sotfid ainult 1156, ijesiiswad aga — 1846 häält. See sotfidele antud häälte prahwatuslik langemine ja ijesiiswate

hääle järsk tõus näitab, et Narwa tõõliste hull mitte taewatõdus, waid kolmanda Internatsionaali poole on kaldunud.

Kas on waja, ka Aht kolmanda põhenduslega tegemist teha, et — Sellati partelle jäänud truusk „ainult klassiteadlikkus“ tõõlijed? Tuleb teha, sest meid „klassiteadlikka“ on Ahtil weel 80.000! Kust sat Aht need häälde? Kas wabrikutõõlistest? Kas linnatõõlistest? Teps mitte, sest mullu sat Aht Tallinnas 14 tuhat häält, tänamu — 2755, Tartus mullu — 6244, tänamu — 3649, Pärnus mullu 3.182, tänamu — 583, Wiikandis mullu — 2.239, tänamu — 398 jne. jne. ihtekokku on sotfide häältearw linnades 34 tuhande pealt langenud 10 tuhandeni ja nad on kõifides linnades kokku wähem häält saanud kui mullu Tallinnas üksi (14.000). Ijesiiswus on Gestile selle išeärabuse toonud, et see, mida Aht klassiteadwuseks nimetab, on linnaproletariaadi hulgast ära kollnud maale! Niisugune partel aga, mis linnast wälja peketakkie, ongi juba suremisel, kui ta just „põllumeeste“ partei ei ole. Aht tahab teada, kuidas meil jät sotfide partel matustega wallimistel. Siin on weel üks arm, mis näitab, kui kaugele meie selles sihis jõudnud oleme: sotfid said üleüldise 80.000 häält ja enam kui pooled nendest — 42.000 — kolmes wallimisringkonnas, nimelt Wõru-Walga-Petseri, Tartu ja Saaremaal. Sotfid on kõige oma targa poliitika tagajärgel pealinna ja suur-tõõstuse keik-koha partelst saanud — Peipsi-äärseks parteiks! Wõite heaks, herara Aht!

Aht'i neljas põhendus tõõb jeda ennast. Tema oli „Sotfi“ peatoimetaja. Tema oli sotfide partel „kuldjuu“ aiatamas kogu. Tema walgustas maad ja rahwast „Sotfi“ laudu ja al. loqu kõnetooslik. Tema topptis sõjaseadusega meie suu kinni, et meie tema kinnalt seal waka peal ära ei kustutaks. Ja nüüd — tagajärgel — nende hullade poliitiline kaswatus „õige madal“. Herr Aht, eks ole kurt luqu, et tõõlisi sotfide partelle häälutama ehitada niilama terge pole kui — 102 mead wälja saatat! Silkski ei ole see klassiteadwus, mis Aht selleks tunnistab, ka hoopis ilma säärse sundusliku mobilisatsioonita mitte läinud! Just Peipsi ääres, Tartu-Walga-Petseri kolmnurkas, on endile 2. dtwiist komandööri Puskaril käsi wäga palju ära teinud Aht'i „klassiteadwuse“ kaswatamise mõttes. Seal teenis

Cesti töölistel!

Munni ja Kerjusekapp töölistele, jõuluaril — töölistele! — nii näeb nende „vaba maa peal“ välja.

Sead nägimise isu!

Sead külmetamist kütmeta tuas!

Need on ainsad pühade „õnnesoovid“, mis täide lähevad iga rõhutu ja kurnatu kohta, olgu see Cesti, olgu see kus tahes! **W a e n u** kuulutame meie ta meil „rahupühil“!

Töeterad musta sõimu sees.

(Peaaegu jõulujutule.)

... „Jumaldatud mats on igalepoole turgu hindu ja igasse eluharusse oma isedra- lise lõhna kaasa toonud.

Ta on sõit ära rikkunud, ära roojastanud, ära matkistanud! Talle on pähe tu- oitud, et tema nüüd — herra on ja ta läheb Mariiusti teatri koolitajadele, ta ei lähe mitte jellepärast, et teda ooper huvitaks, vaid jellepärast, et liit enne pannud käsiid, — kuidas siis temal mitte minna!

Waat, ta asub teie korteri peetvireeritud tuppa elama, olgugi, et see talle jännis ei ole ja ta sellega harjunud ei ole, — püherdab määrinud saabastega teie wälja peal, hirmub üle terve korteri nii, et teie lapsed üles ärkavad ja nutma hakkavad. Ta torgib wagu rahn sõrmega teie klaverit, süstib ja rõgastab teie waipeade peale, rebib teie armastatud raamatuid, lõhub teie seewiisi, ummistab paberossjotstega teie wanni ära.

Ja teie wankite, — jalamahki kristate hmbaid, kuid käite kirkmarjal tema tuast mööda. Teie wankite ja saate wankima, sest maskilikkus on jõud ja seejuures — waga suur jõud!

See on tema, kes — saanud ta teie waranduse ära rüüetanud ja sellega mitte leppides — teie hinge sisse pugema hak- tab, teie magamistoa lüüaugust sisse pii- lab, teie kirjad lahti kühub, õhjel teid läbiotfima toob nürimeelse ja sõleda emale näisikommunisti, kes teie pesu sees tuh- nib, oma määrinud sõrmega teie patju torgib ja teid kähib magawat last woodist wälja wõtta, et waadata, kas ei ole tema külle all juurtükk peitus.

Teatrites, kinodes, pildigallerides, igalpool krehwate teie seda soldatirikidest frentsihi, seda nahast kurikat ja sellega kõr- wuti 16 nõõbiga riidest saapaid, jalki sin- sest kardinaaridest ja teie endise pejunaise õhmpinallist, rõõmust järeawat wahtimist.“

Kus on see imedemaa? Kes kirjutas seda?

Seda kirjutas keegi Peterburist ära- karanud walgekaartlane Tallinnas ilmu- was Wene walgete lehes „Posledniija Is- westija“ (nr. 69).

See on jõuetu wälja waht kapitalistlike kurnamise taewast paisatud wereimeja juu- ääres.

Waadake, kuidas ta musta sõimu laob ja sõimates wälja lobijeb need suured pöörded, mis nõufogude wõim Wenemaal korda saatnud.

Eks ole arusaadaw, miks Cesti kodan- lised lehed nõufogude wabariiki musta- wad, aga — natuke targemalt ja ettewaat- likumalt kui see Wene walgekaartlane. **Soe.**

Tööliste elust.

Ääremärkused Pärnust.

Alaswõitluse ülesannetest on mõne- del siinsetel ametiühisuste juhatusel weel õtett udune arusaamine, ja weel enamgi kui seda. Sotsiaalne põhimõtte on neile tätekti piiramata mõiste, nii et nemad Am.-ühijuse nime ilma punastamata oma kassarinnaliste laukahuwide maskeerimi- seks tarwitawad. Ei saa, ega taha wankida asjade üle, mis rõwetatavad tööliste or- ganisatsioonid, kuigi walus on töölisena lõõtsid jagada oma eneste rida- desse. See on paratamata, kui mitte et taha ükskõikselt pealt waadata, kuidas rõhujate taimelawalt päritud seemet sil- watakse sotsiaalse wõitluse põllule. — Mis peab arwama sellest, kui nahatöö- liste Am.-ühijuse töökoja juhatus nädala päewad kohalikus „Waba Maa“ labas kuulutab, et nimetatud töökojas jalandu- sid walmistatakse seejugaiste suuremata suuruste juhatusel, kes isegi (!) wene keisrikvoja liigetele tööd teinud (!). Sel- lele läpatanud orjawaimu ja küürimist siialdawale teadaandele kirjutas alla töö- kodade juhatus, kes ühtlasi ka nahatöö- laste Am.-ühijuse juhatusse koosseisus. Kuid Am.-ühijuse eesotjas on isikud, kes walmis on oma kanikast teenima sarnase wastiku, põlgtust äratama roomamifega — werest nõretawate despotide ees — keda meeleuletades, iga auja proletaar- laste hinge jätkule tunne halwab, siis on iga nimetatud Am.-üh. liikme kohus selle eest hoolt kanda, et kooffid nende hul- gast seejugaiste, kodanlikest mädanemistest lehkawad ollused, mis rikuvad ametiühis-

Kodade nksed kinni sulunud. Mis kitleb see valitsuse manööver? Seda et töölist tahetasse kokkauti abil järeleandmisele sunnida. Valitsus tarwitab demokraatlist instrumenti „nälga“ et töötawaid hulkasid lihes oma siglaste nõudmistega jalust maha rabada. Ta teadis, et tööliised jääwad ilma iselikeiwata ja wäljas külm paugus, nende lapsed külmaades korerites loidisewad, kuid mis läheb see prassiwatele nuumikutel korda. Jüri Wilmsi matusteks kullutati miljonid margad, kuid nälgiwatele töölistele et anta lubatud warustust kätte, weel kenam, sulutasse töökodade nksed kinni? Et töölistele nagaika walitsuse tugewust näidata. Mis tahetasse selle wägiwallaga kätte saada? Seda et tööliised walitsuse ees lömitaks ja herraste kintsu kaapaks.

Piipi walitsus kitleb, et tehas töötab rahjuga? Quid olgu nad nõnda lahked ja teatagu, mis ajast saadik? Kas jellest, ajast kui Wrangelile enam suurttikka ei remonteerita, kuid ega siin tööliised süüdi ole et walged isandad merde pühiti. Sadama tehaste üleüldine koosolek otsustas, mitte enim tööle ajuda kui streigipäewade eest tasuta wälja saab makstud. Tehas ja töölemiinjad tööliised pandi hoiu kotti alla. Teiste wabrikute tööliised peawad selle järele walwama, et sadama tehaste töö nende kätte ei sattuks, sest nende mõttlus on terwe Tallinna töölisteklassi mõttlus.

Sellimehed, sadama tehaste tööliised! Et meie streiki alustasime siis, peame jeda wõidurikka lõpuni jätkama. Terwe eesti töölisteklass saab meie nõudmist toetama, sest need on ka nende nõudmised.

Tallinna Am.-Üh. Refknduogu saab meid ainekiselt ja moraalkiselt toetama. Meie nõuame:

- 1) Tehaste awamist;
- 2) Kõikide tööliste lagastwõtmist;
- 3) Täit tasuta kõikide streigipäewade eest, alates esimise streigipäewaga ja kuni tehaste awamiseni.

Sent kuni need nõudmised ei ole täidetud, ei lähe meist ükski tööle. Streigimurdjate nimed saawad kõigile töölistele teada antud häbiposti panemiseks.

Streik wõidurikka lõpuni!

Sadama tehaste tööline.

Politikiline streik 17. detsembril.

17. detsembril korraldati kõikide laugehude tööliste mälestamiseks streik. Tööleisid järgmistes tehastes ja wabrikutes:

Poetri tehases (Noblešneris), Grumis, Almarinnes (Wiegantis), Dwigatekis, Materis, Graudini töökojas, Stapli ja Transpordi töökojas ja Sadamas (laewajõidu ameti tööliised töötaid).

Mõnes wabrikus mõttis resolutsioonid wastu, kus nõuti, sõjaseaduse ja surmanuhtluse ärakaotamist, poliitiliste wangide amnesteerimist ja protesteeriti nende wägiwalla tegude wastu, mida kodanlus töölisteklassi kallal oma walitsumise ajal tarwitannud. Mõnes wabrikus, kus wanemate nõukogu seisid, tehti ägedad wastukihutus-tööd, toomitates, kuidas mõime mete „mässajaid“ wabaks nõuda. Jah, kallid seisid, sõnadega olete Teie mehed, kuid tegelikult kallitate Puri, „suiite“ järele.

M.—v.

Töölist harjutasse pükstrikuma pingutama.

Nädala päewad tagasi sulus walitsus Sadama tehaste töökodade nksed kinni; nüüd on ta jeda operatsiooni täiendanud transpordi-etapi tööliste wabrikust wälja poostimisega. Reedel 17. detsembril nõudsid transpordi-etapi töökodade tööliised sõjaseaduse, surmanuhtluse ärakaotamist ja amnestiat kirmis mihtwatele töölistele. Oma nõudmist toetamiseks kullutati nad 24-tunnilise poliitilise protestistreigi wälja. Herradele ei meeldinud jäherdune nõudmine, sest laupäewal tööle minnes ei lastud neid töökodade uksest sisse, waid beldi, et olete päewapealt lahti lastud. Nagu näha, wihastasid „herra“, et neid rahwastekaitse wastu ei wõetud ja nüüd sõdametkatega laowad kiitlikide imperiaalide patud oma tööliste selga.

Kaske käia, herrad ministrid, sest era-wabrikantidel läheb õppust tarwis — turowikus teawad, kuidas töölist nulliksale nälgiamisele wisata. Tööliised aga ei tohi endid kohutada lasta, sest wabarik teeb nende mõttega omale harakiri *).

*) Inimene, kes omale pussiga maku töö, et õndjalt surra.

Read koomale, tööliised, see on kapitaalismi surmaeelne sylemine.

M.—v.

Tunnawad kaasa.

20. detsembril pandi Noblešneri wabrikus streikwate Sadama tehaste tööliste toetamiseks üleüldine korjandus toime. Korjandusest wõeti kokk wä. Sellimehed, Tallinna wabrikute tööliised, wõlke õppust Noblešneri sellimeestest, sest Sadama tehaste tööliste mõtt on ta teie mõtt.

Robelt tööline.

Punase lipu kandmise eest tuleb riigile waluraha maksta.

27. novembril, kui sadamatöölised ja meremehed walimiste kihilustöö koosseisule läbi kiskusid ratsawõimud nende käest punased lipud ära.

Paar päewa hiljem teatas politseiülem, et isikut, kelle käest lipud ära wõeti, wõiwad nende järele tulla. Sadamatöölised asjaajaja ja keegi meremeeste liidust läksid oma ühifuse lippude järele. Lipud anti kätte, kuid pärast tegi „nirowoi“ järgmise otsuse: et punase lipu kandjatel tuleb lipu kandmise eest riigile 2000 Enk. waluraha maksta.

Eht demokraatline otsus!

Sellimehed wabrikute töölised! Tulewikus, kui punaste lippudega uulitkale ilmute, korjake ennem iga lipu eest 2000 marka „herradele“ waluraha, siis jääwad lipud puruks rebimata.

M.—v.

Trükitwigade diendus.

Selmises „Rõhutatute Hääle“ numbris on hulk trükitwigu sattunud. Siendame siin jämedamad wead:

Tallinna

Metallitöölise Am.-Ühis.

poolt korraldatakse

Teisel Jõulupühal

Laste

Jõulupuu

Töölise majas, S. Karja tänav nr. 18.

Toimekond.

Wastutaw toimetaja: Jüri Liwas.

Wäljaandja:

Tallinna Ametiühifuste Kesknõukogu

Tallinna Eesti Kirj.-Üh. trükkkoda, Pikk tän. 2.

§ 83, artikkel: „Põllutöölised ja segakomisjonid“ 1. rida peab olema: Lähemal päewil tuleb põllutöölistel oma esitajate walimine.

§ 84. 3.—4. rida peab olema: Kas on üleülbse mingifuguseid ettewalmistusi tehtud, et töölistel ei tuleks tühjade lätega segakomisjonidesse minna.

Sõrendatult trükitud sõnad on nr. 5: rida tekkis wahese jäänud. M. M.

Ulejooksikuid ei wõeta töölise ridade wastu.

Ametiühifuste Kesknõukogu üleülbine koosolek 9. detf. s. a. otsustas ühel hääle Wenemaalt sisseõiditud optante am. ühifuste liigeteks mitte wõtta, sest et nad häämata laimuga Wene töörahwast maha ja kodanlise riigiorra kajuts agitatsiooni teewad. Ametiühifuste Kesknõukogu, kes Kommunistlise Internatsionaali platvormil seisab ja selle taktika õigeks tunnistab, ei wõi lähedusi, kodanlise poole ülejooksikuid, endi ümber koondada.

Samale kõnts, mis ausaid töölisi määril! O.

Tallinna Am. ühisuste Kesknõukogu muusikakoori juhatus korraldab

Jõulu esimesel pühal 25. detsembril s. a.

Muusika-kontserdi

ühes sms. Rataspea kõnega.

Töölise majas, S. Karja tän. nr. 18.

Algus kell 1/2 2 p. l.

Sisseminek wabatahtl. maksu eest.